

שם פרטי:

שם משפחה:

כיתה:

מבחן מסכם - רמה גבוהה

משך המבחן: 90 דקות · סך הכול 100 נקודות · קראו את הטקסט פעמיים לפני שתענו.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א': הבנת טקסט מידע	40	
חלק ב': ידע ומושגים	35	
חלק ג': חשיבה גאוגרפית והבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א': הבנת טקסט מידע (40 נק')

הים שהולך ונעלם

ים המלח שוכן בתחתית הבקע, כ-430 מטר מתחת לפני הים - המקום הנמוך ביותר על פני היבשה. המים בו מלוחים כל כך שאדם צף עליהם בלי להתאמץ, ודגים אינם יכולים לחיות בהם.

במשך אלפי שנים נשמר בים איזון: הירדן והנחלים הביאו אליו מים, והשמש החמה אידתה מים בכמות דומה. אבל במאה השנים האחרונות האיזון הופר. רוב מי הירדן נשאבים בדרך לשתייה ולחקלאות, בישראל ובארצות השכנות, ולכן מגיעים לים מעט מים. בנוסף, מפעלי ים המלח מעבירים מים לבריכות אידוי כדי להפיק מהם מינרלים.

התוצאה נראית בבירור: מפלס הים יורד כמטר בכל שנה, וקו החוף מתרחק מבתי המלון ומהכבישים. לאורך החוף נפערים בולענים - בורות שנוצרים כשהאדמה קורסת פתאום - והם מסכנים מטיילים וחקלאים.

מומחים מציעים פתרונות שונים: להזרים לים מים מים סוף או מהים התיכון, להחזיר לירדן חלק ממימיו, או לחסוך במים באזור כולו. לכל הצעה יש יתרונות, אבל גם מחיר כבד.

1 איתור מידע והבנה: בחרו את התשובה הנכונה. (6 נק')

- א. מה שמר על האיזון בים המלח במשך אלפי שנים?
- המפעלים הוסיפו לו מים
 - כמות המים שנכנסה הייתה דומה לכמות שהתאדתה
 - הגשם שירד עליו
 - הים התיכון הזרים אליו מים
- ב. מהו בולען לפי הטקסט?
- מעיין מלוח
 - בור שנוצר כשהאדמה קורסת פתאום
 - בריכת אידוי
 - נחל שזורם לים
- ג. מה מהבאים אינו סיבה לירידת המפלס לפי הטקסט?
- שאיבת מי הירדן
 - בריכות האידוי של המפעלים
 - כמות הגשם שיורד על הים
 - השימוש במים לחקלאות

2 סיבה ותוצאה: השלימו את הטבלה לפי הטקסט. (8 נק')

סיבה	תוצאה
רוב מי הירדן נשאבים בדרך	
	מפיקים מינרלים, ומים רבים מתאדים
מפלס הים יורד	
האדמה לאורך החוף קורסת	

3 הסקה: הטקסט אומר ששאיבת מי הירדן נעשית «בישראל ובארצות השכנות». מה אפשר להסיק מכך על הדרך לפתור את הבעיה? (8 נק')

4 הסבירו בעזרת מה שלמדתם על אקלים מדוע האידוי בים המלח חזק כל כך. (8 נק')

5 עמדה: הטקסט אומר שלכל פתרון יש «מחיר כבד». בחרו אחד הפתרונות, וכתבו יתרון אחד וחסרון אחד שלו. (10 נק')

חלק ב': ידע ומושגים (35 נק')

1 השלימו את המושג המתאים. (8 נק')

- א. המאפיין שלפיו מחלקים שטח לאזורים נקרא _____.
- ב. הקו שעליו שוכנת ירושלים, ומפריד בין מים שזורמים מערבה למים שזורמים מזרחה: קו _____ המים.
- ג. שלושת הנחלים שיוצרים את הירדן: הדן, הבניאס ו _____.
- ד. יישוב שבו לכל משפחה משק משלה נקרא _____.

2 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים. (8 נק')

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. ככל שעולים גבוה יותר בהרים, חם יותר.	☐	☐	
ב. רמת הגולן בנויה בעיקר מסלעי בזלת געשיים.	☐	☐	
ג. המוביל הארצי העביר מים מהנגב אל הכנרת.	☐	☐	
ד. מדבר יהודה יבש כי הוא נמצא בצל הגשם.	☐	☐	

3 התאימו בין התופעה להסבר הגאוגרפי שלה. (6 נק')

טור א

1. שלג בירושלים בחלק מהחורפים

2. ירקות בערבה בחורף

3. מפעלים רבים במפרץ חיפה

4. אוכלוסייה צפופה במרכז

טור ב

☐ חורף חם והשקיה בטפטוף

☐ העיר גבוהה בהרים

☐ מקומות עבודה רבים ואקלים נוח

☐ קרבה לנמל

4 מיינו את הגבולות. (6 נק')

קו החוף של הים התיכון | קו ישר שסומן במדבר | קו שנקבע בהסכם שלום | חוף מפרץ אילת

גבול פוליטי

גבול טבעי

5 בחרו את התשובה הנכונה. (7 נק')

א. במפה בקנה מידה 1:50,000 המרחק בין שני יישובים הוא 6 ס"מ. המרחק במציאות:

○ 300 מטר ○ 3 ק"מ ○ 30 ק"מ

ב. אילו שני תבחינים מסבירים בעיקר את ההבדל באקלים בין ירושלים ליריחו?

○ גובה וצל גשם ○ מספר תושבים ודת ○ קרבה לגבול וגודל העיר

ג. מדוע מפעלי הייטק רבים נמצאים במרכז הארץ?

○ כי יש שם הרבה מים ○ כי שם גרים רוב העובדים ויש שם אוניברסיטות ותחבורה

○ כי שם יורד הרבה גשם

1 השוואה: השוו בין הגליל לבין הערבה לפי שלושה תבחינים. (6 נק')

2 מיזוג: הסבירו כיצד מאפיין פיזי אחד של הנגב משפיע על פיזור האוכלוסייה בו ועל ענפי הכלכלה בו. 7) (נק')

3 שרטטו מפה סכמטית של ישראל ושכנותיה: סמנו את ארבע השכנות, את שני הימים, את ירושלים ואת ים המלח. הוסיפו חץ צפון ומקרא. (5 נק')

[illegible]

4 הביעו עמדה (4 שורות): «כדאי להעביר משרדי ממשלה וחברות גדולות מהמרכז לנגב». הסכימו או התנגדו, ונמקו בשני נימוקים מהפרקים שלמדתם. (7 נק')

